

Belarrondokoak ez daude modan

Sekuentzia honetan, gurasoen eta seme-alaben arteko harremanei buruz legeak esaten duenaren inguruan jardungo dugu. Ariketa hauek egiteko aukera duzu:

- Gaian murgiltzeko, binaka galderei erantzun.
- Bideoa ikusi eta hutsuneak bete hitz egokia aukeratuta.
- Testua irakurri eta denborazkoak kokatu.
- Taldetxotan erabaki zertan aldatu diren aipatutakoak azken 40 urtean.

1. Gaian sartu

Ariketa-sorta honetan, legeak seme-alabei ipurdikoak, belarrondokoak eta abar emateari buruz zer esaten duen aztertuko dugu. Horretarako, jarri binaka eta erantzun galderei:

- **Nolako heziketa izan duzu?**
Gurasoak oso zorrotzak ziren ala ez?
- **Eta eskolan?**

2. Bideoa ulertu

Entzun Santiago Goñi Zabala abokatuak esan diguna. Bigarren galderaren transkripzioetik hitz batzuk kendu ditugu, lexikoarekin lotura dutenak. Osatu testua, falta diren hitzak aukeratuta:

<https://labur.eus/DO10M>

1. salaketak / epaitegiak / helegiteak

4. laztanak / kalteak / minak

2. gainetik / menpe / ondoan

5. Bat-batean / Maiz / Gutxitan

3. ondasunak / baldintzak / gauzak

6. albotik / zeharka / zuzenean

Seme-alabek gurasoen kontra horrelako denuntziak, horrelako 1. jartzea ez da ohikoa. Konturatu behar gara (dugu) seme-alabak gurasoen 2. daudela, eta gurasoek ordezkatzan dute (dituzte), gurasoek euren 3. , azken finean... dago nolabaiteko menpekotasun-harreman bat. Beraz, denuntzia horiek seme-alabek ez dute (dituzte) jartzen. Izaten direnean (denean) etxe barruko biolentzia hori zentzu horretan, goitik behera, orduan, zantzuak, aztarnak beste lekuetan nabaritzen direla (dira): bai auzoan bertan, auzokideen artean, eta baita ere haur horiek eskolara dijoazenean (doazenean), eta irakasleek, maisuek, andereñoek nabaritzen dute, bueno, 4. jasan dituztela. Edo baita ere beraien egoera psikologikoa, zeren ez da bakarrik biolentzia fisikoa, baita ere existitzen da biolentzia psikologikoa, eta haiek (irakasleek) antzematen dute. 5. ere gertatzen da ospitaletara haurrak joaten direla, nonbait urgentzietara, kalte bat jaso dutelako, eta orduan medikuek obligazioa daukate jakitea (jakiteko) kalte horiek, nonbait aztarna horiek, kalte fisiko horiek nola sortuak izan diren. Eta ez dute sinetsi behar 6. gurasoek emandako bertsioa.

3. Irakurri testua

Testua irakurri eta erreparatu azpimarratutakoari:

Belarrondokoak ematea, legez kanpo

Gurasoek ez dute beti lortzen seme-alabek beraiek esandakoa egiterik, eta hurrek duten jarrera desegokia nola aldatu jakitea ez da lan erraza izaten. Duela 40 urte inguru, esaterako, zigor gogorrek jartzen zizkieten etxeko txikiei, baita belarrondoko edo ipurdiko bat baino gehiago eman ere. Gaur egun, legeak muga batzuk ezartzen ditu, baina zailena tratu txarrak egon diren ala ez argitzea da.

Frantzian legeak duela gutxi debekatu du haurrei belarrondokoak ematea eta Espainian, **aldiz**, 2007tik indarrean dago horrekin lotutako legea. Azken horrek haxe dio: “gurasoek ez dute adin txikikoak indarkeriaren bitartez zuzentzeko eskubiderik”. Hala ere, jurisprudentziak hainbat zigor fisiko justifikatzen ditu haurrak hezteko modua dela argudiatuta eta, betiere, muga batzuk gainditu gabe.

Gai horren inguruan legeak zehazki zer esaten duen jakiteko, Santiago Goñi Zabala abokatuarekin elkartu gara. Familia-ereduen aldaketaz, eskubide eta betebeharez eta justiziak dituen zailtasunez hitz egin dugu berarekin.

Indarkeria bi norabidetan

Indarkeriak bi norabide izan ditzakeela azaldu digu Goñik: gurasoek seme-alabei eragindakoa eta seme-alabek gurasoei eragindakoa. Lehenengo kasuan, adingabekoei egindako mina identifikatzea zaila da eta irakasleek, medikuek edo ingurukoek detektatzen dute normalean. “Haurren bati zerbaite gertatzen zaiola uste badugu, Adingabekoen Fiskaltzari jakinarazi behar diogu. Haiek informazioa jaso, ikertu eta salaketa jar daitekeen ala ez erabakiko dute”, azaldu digu Goñik.

Harrigarria badirudi ere, gaur egun, salaketa gehiago jartzen dituzte gurasoek seme-alaben aurka alderantziz baino: “Familia-eredua zeharo aldatu da, familiako guztiek dute iritzia emateko eskubidea, eta horrek kideak parekatu egin ditu. Lehen, gurasoek agintzen zuten eta seme-alabek esandakoa bete. Orain, denek ematen dute iritzia eta, ondorioz, gatazka gehiago sortzen dira. Gatazka horiek indarkeria ekartzen dute askotan”.

Modu batera edo bestera izanda ere, argi dago: biolentzia ezin da hezteko erabili. “Non dago indarkeria fisikoaren eta psikologikoaren muga? Zein dira tratu txarrak eta zein ez? Biolentziak aztarnak uzten ditu eta, horiek sendatzeko behar duten denboraren arabera, indarkeria egon den ala ez erabakitzen dute epaileek. Gehiegikeriak identifikatzea da errazena, baina konplexua izaten da zer gertatu den jakitea, aztarna argirik ez dagoenean”.

Betebeharrak eta eskubideak

Legeak indarkeriari buruz esaten duenaz gain, Santiago Goñik beste kontzeptu bat azpimarratu digu: guraso-ahala (patria potestad) izenekoa. “Gurasoek hainbat eskubide eta betebeharrak dituzte, baina familia barruan horiek batu egiten dira. Adibidez, seme-alabekin bizitzeko eskubidea dute eta, aldi berean, obligazioa ere bada”, kontatu digu.

Betebehar eta eskubide horien zerrenda luzea da: heztekoa, hizkuntza bat irakastekoa, haiekin bizitzekoa, jaten ematekoa, balioak transmititzekoa... “Kultura ere aurreko horiek bezala jasotzen dugu seme-alabok”.

Baina etxeko txikiek ere badituzte betebeharrak: “Seme-alabek ere badituzte obligazioak. Zein? Batez ere, adingabekoak diren bitartean, gurasoek agindutakoa betetzea. Gainera, 18 urte betetzen dituztenean, gurasoak zaintzea eta laguntzea izango dira betebehar nagusiak, baita haiekiko errespetua izatea ere”.

ALDIZ lokailua

ALDIZ lokailuak aurkaritza adierazten du. Normalean perpausaren erdian jartzen da, koma artean, baina hasieran ere jar daiteke. Lokailu honen baliokida da BERRIZ lokailua.

Adibidez:

Frantzian legeak duela gutxi debekatu du hurrei belarrondokoak ematea. Espainian, aldiz, 2007tik dago indarrean legea.

Testuan agertzen den informazioa baliatuta, konparatu honako ideia hauek ALDIZ lokailua erabilita.

1. Salaketa gehiago nork jarri lehen / orain.

.....

2. Etxean nork eman iritzia lehen / orain.

.....

3. Gurasoen betebeharrak zein diren / seme-alaben betebeharrak zein diren.

.....

4. Egitekoa: zertan aldatu dira garaiak?

Etxeko heziketan aldaketa handiak gertatu dira azken 40 urteetan. Aztertu talde txikitan alor hauetan nolakoak izan diren aldaketa horiek:

- Jostailuak / jolasak
- Haurren aisialdiko ekintzak
- Eskolako etxeko-lanak
- Irakasleek ikasleekin duten harremana

● **Hobera egin da? Txarrera?**

Komentatu talde handian zer desberdintasun atera zaizkizuen garai batekoa eta gaur egungoa alderatzean.

ERANTZUNAK

2. Bideoa ulertu

1. salaketak
2. menpe
3. ondasunak

4. kalteak
5. Maiz
6. zuzenean

3. Irakurri testua

EREDUA

1. (Lehen seme-alabek jartzen zituzten salaketa gehiago. Orain, aldiz, gurasoek jartzen dituzte salaketa gehiago.)
2. (Etxean lehen gurasoek ematen zuten iritzia. Orain, aldiz, seme-alabek ere ematen dute.)
3. (Gurasoen betebeharrak dira hezte, hizkuntza bat irakastea, jaten ematea, seme-alabekin bizitzea eta balioak transmititzea. Seme-alaben betebeharrak, aldiz, gurasoak zaintzea, laguntzea eta errespetatzea dira.)

TRANSKRIPZIOA

1. Familia barruan zein biolentzia kasu eman daitezke?

Familia barruan dagoen biolentzia, eta kasu honetan, aipatzen dugu biolentzia bi zentzutan: alegia, gurasoengandik seme-alabengana, goitik behera, eta seme-alabengandik gurasoengana, ezta? Behetik gora. Bi kasu erabat desberdin(ak) dira.

2. Hitz egin dezagun gurasoek seme-alaben aurkako indarkeriari buruz...

Seme-alabek gurasoen kontra horrelako denuntziak, horrelako salaketak jartzea ez da ohikoa. Konturatu behar gara (dugu) seme-alabak gurasoen menpe daudela, eta gurasoek ordezkatzeko dute (dituzte), gurasoek euren ondasunak, azken finean... dago nolabaiteko menpekotasun-harreman bat. Beraz, denuntzia horiek seme-alabek ez dute (dituzte) jartzen. Izaten direnean (denean) etxe barruko biolentzia hori zentzu horretan, goitik behera, orduan, zantzuak, aztarnak beste lekuetan nabaritzen direla (dira): bai auzoan bertan, auzokideen artean, eta baita ere haur horiek eskolara dijoazenean (doazenean), eta irakasleek, maisuek, andereñoek nabaritzen dute, bueno, kalteak jasan dituztela. Edo baita ere beraien egoera psikologikoa, zeren ez da bakarrik biolentzia fisikoa, baita ere existitzen da biolentzia psikologikoa, eta haiek (irakasleek) antzematen dute. Maiz ere gertatzen da ospitaletara haurrak joaten direla, nonbait urgentzietara, kalte bat jaso dutelako, eta orduan medikuek obligazioa daukate jakitea (jakiteko) kalte horiek, nonbait aztarna horiek, kalte fisiko horiek nola sortuak izan diren. Eta ez dute sinetsi behar zuzenean gurasoek emandako bertsioa.

3. Alderantziko egoera gehiagotan ematen omen da: seme-alabek gurasoekiko indarkeria...

Nonbait esaten dugu horrelako biolentzia gorantz dijola (doala), ezta? Bueno, nik esango dizut, ni ez naiz soziologoa eta, beraz, ez dakit gehiago edo gutxiago dagoen beste garaitan baino. Nik badakit epaitegietan horrelako gaiak askoz ere presenteago daudela eta nabarmenki denuntzia horien kopurua igo egin da. Zein da egoera edo nondik datorren horrelako egoera bat? Bueno, gertatzen da familiaren eredua eta familiaren hierarkia kontzeptua erabat aldatu da azkeneko urteetan. Aspaldian eta aspaldian esaten dut azkeneko 40, 50 urteetan, nonbait prozesu bat sortu izan da, non familia, ez dakit, hitza ez da egokia, baina demokratizatu da zentzu batez; alegia, denek eskatzen zaie opinioa (iritzia) eta denek daukate nolabaiteko indarra edo opinioak (iritziak) badauka indarra nolabaiteko harremanetan eta erabakiak hartzeko garaian. Bueno, opinio (iritzi) hori errespetatzen ez denean sortzen dira konfliktuak (gatazkak). Garai batean, norbaitek agintzen zuen, eta gainontzekoek obeditu eta puntu (puntu), ezta? Egoera horretan sortzen dira konfliktu (gatazka) gehiago, desoreka gehiago. Horrek ekartzen du desorekaren aurrean batzuetan erantzuna biolentzia izaten dela...